

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke

Naročnina po pošti z dostavljanjem
na dom za celo leto K 30.—, za pol
leta K 15.—, za četrt leta K 7.50, za
mesec K 2.50. Za Nemčijo celo leto
K 33.60, za ostalo tujino in Ameriko
K 42.—. Posamezne številke po 10 v.

Inserati: Enostopna polit vrstica 30 v;
pogojem prostor 60 v; razglesi in po-
slano vrstica po 60 v; večkratni ob-
javi po dogovoru primeren popust.

Stev. 26.

V Ljubljani, četrtek dne 31. januarja 1918.

Leto II.

Demonstracija v državnem zboru.

Čehi so izdali manifest, v katerem razvi-
jajo svoj program, a vlada ga je zaplenila. Za-
raditega so vložili po poslancu Staneku dne 6.
januarja v državnem zboru interpelacijo. Inter-
pelacija je prišla v sredo na razpravo. Vršila
se je dolga debata in vlada se je pogajala že ne-
kaj časa prej z raznimi strankami, kako in kaj
naj ukrene, da si zagotovi večino v državnem
zboru. Objavila je vlada, da bo konfiskacijo
sama preklcala in je to ministrski predsednik
storil ob pričetku razprave. Čehi pa niso bili
zadovoljni s korakom vlade, marveč so kljub
temu zahtevali poimensko glasovanje o inter-
pelaciji, ki naj bi bila zaupnica vladi. Vlada je
razveljavila konfiskacijo, da je obenem s tem
odvzela ostrino češki interpelaciji. Pri poimen-
skem glasovanju je glasovalo 155 poslancev
za vlado, 105 pa proti vladi.

V imenu nemških socialnih demokratov je
izjavil sodrug Seitz, da nemški socialni de-
mokrati obsojajo konfiskacijo, ker je pa ta raz-
veljavljena, je postalo glasovanje brezpred-
metno. Namen interpelacije, da se popravi kri-
vica, je s tem dosežen. Glede na manifest sam
je izjavljal sodrug Seitz, da se ne more socialna
demokracija strinjati z njim, ker temelji na češ-
kem pravu. Socialni demokrati so za samo-
stojnost narodov, toda za samostojnost
vseh narodov, kakor češkega tako tudi nem-
škega in drugih. Stara privilegijska prava so
neumestna in v nasprotju z narodnostno neod-
visnostjo. Socialni demokrati so že desetletja
v boju za preureditev države v zmislu tega pro-
grama. Zaradi tega se nemški soc. dem. ne ude-
ležijo tega glasovanja.

Tak je bil zmisel govora, ki ga je imel so-
drug Seitz v razpravi o češki interpelaciji glede
na to, ker so zahtevali Čehi demonstrativno
glasovanje, ki povzroči v državnem zboru ve-
čjo anarhijo, a ne more imeti nikakega prak-
tičnega uspeha.

Na prvi pogled se nam čudno zdi, da nem-
soc. demokrati niso glasovali za Stanekov
predlog; če pa pregledamo situacijo, imamo pri
tem glasovanju dve skupini, ki sta obe neza-
nesljivi, in sta glasovali v trenutnem razpolo-
ženju. Glavni predmet interpelacije, krivica, je
bil odpravljen, zato nemškim socialnim demo-
kratom ni preostajalo drugega, kakor da so za-
pustili zbornico.

Za stare pergamente se socialna demo-
kracija ne more ogrevati, enako pa tudi ne za
demonstracijska glasovanja, ki pospešujejo
zgolj združevanje reakcionarnih elementov v
državi, pa tudi ne za vlado. Iz teh razlogov in
ker ima pred očmi temeljito preosnovno na pod-
lagi popolne enakopravnosti narodov, se ni
mogla udeležiti demonstracije.

Državni zbor.

Na Dunaju, 29. januarja.

Za današnje sejo je bilo izredno veliko za-
nimanja, ker so bili napovedali Čehi predlog,
da zbornica ne sprejema na znanje odgovora
ministrskega predsednika na češko interpela-
cijo zaradi konfiskacije na sestanku deželnih in
državnih poslancev 6. januarja v Pragi sklenje-
ne resolucije. Nemški poslanci so razvili živa-
lno agitacijo, da bi preprečili večino za češki
predlog. Sejo so morali dvakrat prekiniti, pre-
den so Nemci dobili večino proti predlogu. Ta-
koj ob začetku seje je izjavil ministrski pre-
sednik Seidler, da je vlada preklcala kon-
fiskacijo praške resolucije. To je bila taktična
poteza vlade, ki se je izkazala pri glasovanju
o predlogu Čehov. Za češki predlog je bilo od-
danih 105 glasov, proti 155. Pred glasovanjem
so zapustili dvorano nemški socialni demo-
krati, Poljaki in Ukrajinci. Za češki predlog so
glasovali razen Čehov še Jugoslovani in Itali-
jani, proti pa vse nemško nacionalne stranke,
krščanski socialci, dunajski svobodnjaki in
vsenemci.

Preden se je pričela obravnava dnevnega
reda, je bila volitev podpredsednika. Volitev se
je izvršila s poimenskimi glasovanjem. Glaso-
valo je 241 poslanec in je bil z 235 glasovi iz-
voljen sodrug Seitz za podpredsednika. Po
izvolitvi izjavi Seitz, da bo izvrševal predsed-
niške posle kar najbolj objektivno in nepristransko.
Nato predloži poslanec Stanek sledeči
predlog: »Zbornica ne sprejema na znanje od-
govora min. preds. na interpelacijo Stanek gle-
de konfiskacije izjave čeških poslancev z dne
6. januarja zato, ker načeloma ne odobruje, da
bi se zatiral izraz volje kakega naroda«. Pred-
logu se je priznala miznost. Prvi je govoril mi-
nistrski predsednik Seidler, ki je dejal: »Pred-
log se utemeljuje z zatiranjem izraza volje ene-
ga naroda. Zakaj da je bila zaplenjena ona izja-
va, to sem bil povedal 22. januarja. Toda z
objektivnostjo, katere se vedno poslužujem,
priznavam, da ima javnost pravico, da spozna
to izjavo potem, ko sem jo bil že tako ostro
kritiziral. Javnost naj si napravi samostojno
sodbo, če je imela vlada prav ali ne. Zato sem
odredil v sporazumu z udeleženiimi faktorji, da
se konfiskacija razveljavi. To je odredba, ki se
je lahko zahteva in ki jej gotovo pritrjuje vse
stranke».

Poslanec Seitz izjavi: »Po izjavi mini-
strskega predsednika odpade upravičenost
enega dela interpelacije. Nemški socialni de-
mokratje ponovno izjavljajo, da naleti vsak po-
izkus, da bi se izročili Nemci v sodetskih de-
želah nacionalnemu nasilnemu obvladanju, v
vsem nemškem ljudstvu, vstevši proletarijat,
na največji odpor«. V imenu stranke izjavi, da
se nemški socialni demokratje glasova-
nja o Stanekovem predlogu.

Nato prekine predsednik sejo in napove, da
se vrši glasovanje o Stanekovem predlogu po-
zneje. Ob tridesetih na eno se je seja zopet ot-
vorila, a se je morala še enkrat prekiniti, ker ni
bilo večinsko razmerje še pojasnjeno. Ob pol
dveh popoldne se je šele izvršilo glasovanje.

Nato je govoril finančni minister Wim-
mer o novih finančnih in davčnih predlogih.
Po teh predlogih se povzraja dohodek iz dohod-
ninskega davka za okroglo 40 milijonov kron.
Uvede se konsumni davek na premog po vzor-
cu enakega davka v Nemčiji. Ta davek se od-
meri tako, da se preračuna 20% nabavnih stro-
škov od kopanja, kar pomenja v nadrobni pro-
daji 7 do 8 odstotno zvišanje cene. Od premo-
ga, ki ga dobivamo iz Nemčije, nakaže Nemčija
avstrijski finančni upravi primeren dohodek iz
tega davka. Novela k zemljiškemu davku pri-
naša le zmerno povišanje, iz tega povišanja do-
bi država okolo 15 milijonov kron. V celem
bodo prinašali novi davki okolo 260 milijonov
kron, od tega bo znašal davek na premog 180
milijonov. Povišani davek na sladkor, dohodni-
no in zemljišča po 80 milijonov. Ta prirastek na
davek ne pomenja veliko, ker znaša primanj-
kljaj 19 milijard!

Vlada zahteva naknadne kredite, največ
od teh porabi za begunce, približno 656 milio-
nov in za obnovitev vojnega ozemlja pa 132 milio-
nov. Za pokritje državnih dolgov potrebuje
vlada nad 184 milijonov, za železniško minist-
stvo 59 milijonov in za novoustanovljeno mi-
niststvo za socialno oskrbo 5 milijonov.

Glede premoženjske oddaje je izjavil fi-
nančni minister, da se izvrši šele po vojni. Nato
se odkazuje vse vladne predloge proračunske-
mu odseku, ki mora poročati o njih tekom dveh
dnevov.

O davku na vojne dobičke poroča poslanec
Steinwender in priporoča, da se sprejme po
predlogih gosposke zbornice. Oni predlog pa,
ki pravi, naj se pobira davek na vojne dobičke
tudi za leto 1918, naj se odkuže odseku.

Vlada je predložila predlog, da se zvišajo
duhovniške plače in sicer vsakemu duhovniku
za 600 kron, pomožni duhovniki pa dobe povi-
šek po 300 kron. Skupno povišanje bi znašalo
13 milijonov 400 tisoč.

Revolucija na Finskem.

Petrograd, 29. januarja. (Agentura.)
Na Finskem je bila proglašena revolucija pro-
letariata. Socialistični odsek je priobčil v ne-
deljo revolucionaren oklic, v katerem razglaš-
a, da gre oblast edino delavskemu razredu in
njegovim organom. Glavni odbor delavcev je
proglasil izjemno stanje in prepovedal, da ne
sme razen rdeče garde nihče nositi orožja. Po-
zneje poroči pravi, da je bila danes progla-
šena splošna stavka povsod razen v elektrar-
nah in plinarnah, lekarnah, bolnišnicah in obra-
tilih za živila. Državne naprave so v rokah rde-
če garde. Člani bele garde in senatorji so are-
tirani. Bela garda je sestrelila pri postaji Keria
most.

Stockholm, 29. januarja. Svenska Te-
legram Byran naznanja iz Helsingforsa z dne
28. t. m. popoldne: Tukaj je bila proglašena
splošna stavka v takem obsegu kakor lamsko
poletje. Vse železniški promet je ustavljen. Več
javnih poslopj je zasedla rdeča garda.

Helsingfors, 29. januarja. (Svenska
Telegram Byran.) Stavka se nadaljuje. Rdeči
gardisti so večeraj obstreljevali z mitraljezi
mestne hiše. Mrtvih in ranjenih je bilo le malo.
Noč je bila mirna. Rusko vojaštvo je pasivno.
Tudi v Viborgu vlada mir. Na postaji Kamare
je prišlo v nedeljo do nemirov; 5 oseb je bilo
ubitih in 5 ranjenih. Železniški mostovi pri To-
rajoki in Karisalni so razstreljeni. Obrambne
čete, ki imajo 20 mitraljev in 1000 pušk, kora-
kajo od južne strani proti Helsingforsu. Sena-
torji so še na vamiem. Rdeča garda je uposta-
vila novo vlado pod predsedstvom Kultervosa.

Ustreljeni desentnik Ivan Tušak.

Dr. Benkovič in tovariši so vložili na do-
mobranskega ministra naslednjo interpelacijo:
Desentnik Ivan Tušak 87. pešpolka, imetnik
srebrne hrabrostne medalje, hraber in za slu-
žbo vnet podčastnik in družinski oče, je bil po-
leti 1917. pridelen 4. bataljonu. Poveljstvo nad
dvema stotnjama tega bataljona je imel oni
čas, t. j. dne 27. julija 1917, na Col Bricom v
Fasanskih alpah stotnik Wolfgang. Ta dan zju-
traj je rekel neki četovodja desentniku Tušaku,
ne da bi se držal oblike službenega povelja,
marveč popolnoma kot tovariš, da bo moral
on, Tušak, ta dan na patroljo. Nato je odgovo-
ril Tušak, smehljajoč se in z naglasom, ki ga ni
bilo smatrati za resnega: »Reci poročniku, da

me to danes nič ne veseli, naj pošlje drugega».
Kakor se je pozneje izkazalo, ni niti četovodja,
niti kdo drugi smatral teh besed za resne, mar-
več so jih tolmačili le tako, da se je hotel Tu-
šak pošaliti, kar sicer ni bilo na mestu, pri če-
mer pa je izključeno, da bi ta vrl podčastnik ne
bil hotel izvršiti danega mu povelja. Razgovor
je bil popolnoma priprost niti v obliki povelja
s strani četovodje, niti v obliki kršenja subordi-
nacije s strani desentnika Tušaka. Tudi dotični
poročnik ni pripisoval stvari nobenega pomena,
ker je bil prepričan, da bi desentnik Tušak ne
mogel se upirati danemu povelju. Ko pa je iz-
vedel za stvar stotnik Wolfgang, jo je smatral
tako za krvavo resno ter začel govoriti o upo-
ru, strahopetosti itd., za kar je smatral Tuša-
kove besede, ter grozil, da bo dal moža ustre-
liti in takoj tudi na to deloval. Tako častniki ka-
kor možstvo so bili prepadeni nad nastopom
stotnika. Neposredni predstojnik desentnika Tu-
šaka, omenjeni poročnik, je najprej v lastnem
imenu prošil stotnika, da naj desentnika Tušaka
ne da ustreliti, ker njegovih besed ni smatrati
za resne. Pozneje je prošil stotnika še enkrat,
da naj kljub tozadevnemu sklepu ostalih čast-
nikov ne izvrši svojega namena. Stotnik je od-
govoril osorno samo: »Odstopite!« Desentnik
Tušak je bil dve do tri ure po dogodku teatra-
lno ustreljen. Stotnik Wolfgang je moža krat-
koma vprašal, ali je omenjene besede res iz-
rekel ali ne. Ko je ta odgovoril, pa se je kratko-
malo vsako poizvedovanje opustilo in se ni pri-
pustil nadaljnjega zagovora moža, niti intervencija
častnikov. Takoj se je na povelje Wolgang-
a pripravilo za eksekucijo določeno možstvo ter
je bilo za to določenih šest mož z nabitimi pu-
škami. Wolfgang se je poslavil zraven teh mož
in zagrozil s takojšnjo smrtjo tistemu, kdor ne
bi streljal na desentnika Tušaka, marveč v zrak.
Tušaku so zavezali oči, stotnik Wolfgang je
imel še nek teatralčen nagovor na zbrano mo-
štvo ter se ni pri tem vedel tako resno, kakor
bi odgovarjal trenutku. Preden je bilo dano
povelje »Streljaj!«, je hotel Tušak še nekaj reči
in prositi, ni pa spravil čez ustnice drugih be-
sed, kakor: »Gospod stotnik, gospod stotnik!«
Segel je z roko proti ruti, s katero so mu bile
zavezane oči. V tem trenutku je bilo pa že dano
grozno povelje, puške so počile, in Tušak se je
zgrudil — mrtev!

To postopanje ne odgovarja niti predpisom
vojaškega kazenskega zakona, niti predpisom
službenika, glasom katerih je častnik upravičen
v gotovih slučajih svoje podložnike pred so-
vražnikom na mestu usmrtiti. Prvič ne gre v
tem slučaju za upor, še manj za strahopetost,
marveč k večjemu za kršenje subordinacije, če
vzamemo Tušakove besede za resne, kar pa je
bilo po soglasnem mnenju častnikov in moštva
izključeno. Zlasti vsi gospodje častniki — skoro
brez izjeme nemške narodnosti — so bili pre-
pričani o nedolžnosti moža.

Vprašamo: Ali bo Vaša ekscelenca pri-
pravljena, podrobno preiskati omenjeni dogo-
dek, eventualno uvesti kazenskopravno pre-
iskavo, če taka še ni uvedena, in naznaniti nje
izid, če je bila morda že uvedena? Ali hoče
Vaša ekscelenca skrbeti, da dobi Tušakova
rodovina moralno in materialno zadoščeno v
polni meri? Nadalje vprašamo, kako zamore
Vaša ekscelenca opravičiti take dogodke? Ka-
ko je mogoče, da se taki dogodki ne kaznujejo?
Ali je res, da je stotnik Wolfgang že leta 1914 v
vojni proti Srbiji zagrešil taka strašna dejanja?
Ali je Vaša ekscelenca pripravljena, poskrbeti,
da se ta mož odstrani od njegove stotnije?

Politični pregled.

— Pogajanja v Brestu Litovskem. Kore-
spondenčni urad poroča iz Bresta Litovskega:
Tekom večerajšnjega dneva so dospeli semkaj
minister vnanjih zadev grof Czernin s spre-
stvom, državni tajnik dr. von Kühlmann z
uradniki nemškega vnanjega urada, veliki ve-
zir Talaat paša s spremstvom in bolgarski pol-
kovnik Gaučev. Danes popoldne je došel Troč-
kij, ki je zaprosil, naj se današnja seja politične
komisije preloži na jutrišnji dan, ker se mora
prej posvetovati s člani ruske delegacije.

— Češka deklaracija. Cenzura je še le se-
daj dovolila objavo češke deklaracije, ki je bila
dne 6. januarja sprejeta na praškem shodu če-
ških državnih in deželnih poslancev kot dekla-
racija vseh poslancev češko-slovaškega ljud-
stva. Deklaracija zahteva med drugim: Češki
člani državnega zbora odločno naglašajo vse
izjave čeških poslancev v državnem zboru in se
čutijo dolžne, da odločno in jasno v imenu če-
škega ljudstva in v imenu zasužnjene slo-
vaškega plemena na Ogrskem označijo svoje
stališče glede nove uredbe notranjih narodnih
razmer. Nova Rusija je v svojem poskusu za
splošen mir sprejela med glavne pogoje miru
načelo samoodločevanja narodov na ta način,
da ljudstva s svobodno volitvijo odločijo o svoji
usodi, da-li hočejo ustanoviti samostojno dr-
žavo ali pa tvoriti državno celoto skupno z dru-
gimi ljudstvi. V nasprotju s tem pa je zastopnik
Avstro-Ogrske v imenu četverozveze izjavil,
naj se vprašanje samoodločevanja narodov, ki
doslej niso imeli državne samostojnosti, v vsa-
ki državi reši ustavnim putem. Z ozirom na to
smatramo za svojo dolžnost, da v imenu češke-
ga naroda izjavimo, da to stališče avstro-ogr-
skega zastopnika ni naše stališče. Mi smo se v

vseh naših predlogih in izjavah upirali temu
stališču, ker to stališče po naših izkušnjah ne
pomeni nič drugega, kot popolno odklonitev na-
čela samoodločevanja narodov. Ustava, na ka-
tero se sklicuje zastopnik Avstro-Ogrske, je
uničila celo splošno volilno pravico, pomno-
živši na umeten način število mandatov nemške
manjšine. Cela njena brezpomembnost pa se je
pokazala z vso jasnostjo v krutem vojaškem
absolutizmu v času vojne. Vsako poudarjanje
ustave pomenja torej fakično le odklonitev
pravice samoodločevanja, izročitev nemških
narodov v Avstriji nasilstvu in skoraj kruto
zasmehovanje nemadžarskih narodov na Ogr-
skem, kjer je ustava le orodje brezobzirnega
gospodstva oligarhije nekaterih madžarskih
plemiških rodbin, kakor to dokazuje tudi nova
volilna reforma na Ogrskem. Naš narod hre-
peni kakor vsa demokracija sveta po splošnem
in trajnem miru. Svest pa si je, da more trajen
biti le oni mir, ki odstrani vse stare grehe bru-
talnega nasilstva, mir, ki zagotovi samostojni
razvoj velikim in malim narodom in ki osvobodi
zlasti one narode, ki ječe sedaj pod tujim
jarmom. Zato mora biti ta pravica podlaga bo-
dočemu narodnemu pravu. Poslanci češkega
naroda izjavljamo, da bi mir, ki bi ne prinesel
pravice in svobode, za naš narod ne bil mir,
ampak le začetek novih bojev za državno sa-
mostojnost. Naš narod se izjavlja za to samo-
stojnost; opira se na svoje historično državno
pravo in hrepeni sodelovati pri novem velikem
razvoju človeštva, ki temelji na svobodi in
bratstvu. Priznava v tej državi narodnim manj-
šinam popolno in enako nacionalno pravico. S
tega stališča protestiramo svečano proti odklo-
nitvi samoodločevanja narodov pri mirovni
razpravi in zahtevamo, da se v zmislu te pra-
vice vsem narodom, torej tudi našemu, zago-
tovi udeležba in popolna svoboda zastopanja
svojih pravic pri mirovni pogajanjih.

— Socialistična konferenca v Bernu. 21.
maja bo v Bernu konferenca socialistov iz ali-
ranih držav.

— Mednarodna katoliška konferenca je bila
otvorjena 29. januarja v Curihi, katere se ude-
ležujejo holandski in nemški delegacije, med nji-
mi tudi poslanec Erzberger, oficijelno. Priča-
kujejo udeležnike tudi iz Francoske, ki se pa ne
bodo oficijelno udeleževali konference.

— Finančni položaj na Ruskem. O finan-
čnem položaju v Rusiji piše »Pravda« z dne
26. januarja: Posedujoči sloji sploh ne plačujejo
več davkov. Na železnicih znaša deficit že
več 100 milijonov. Kolkovni davki in sodniške
pristojbine ne prihajajo več. Dohodninski da-
vek ne prinaša ničesar. Finančni položaj vlade
sovjetov je obupen. Od vseh strani Rusije, s
fronte, z železnice od mestnih in kmetijskih obla-
sti prihajajo prošnje za nakazila denarja v zne-
sku 10 in pol milijonov rubljev. Če ne pridejo
finančne kmalu v red, bo veljal rubelj kmalu le
eno kopejko in cene bodo naraščale.

— Boljševiki zmagujejo na Finskem. Iz
Haparande poročajo Svenska Telegram Byran z
dne 28. januarja: Od večeraj je vsa južna Finska
do Tammerfora v rokah rdeče garde, ki jo pod-
pirajo ruski vojniki. Rdeča garda je zasedla v
Helsingforsu brzojavni urad in druga javna poslop-
ja, proglasila je, da je senat odstavljen in da
imajo sedaj vladno moč boljševiki. Vest, da so
aretirani člani senata, se ne potrjuje. Na sever-
nem Finskem se je posrečilo meščanski gardi,
da je držala rdečo gardo v šahu. Tam je še pre-
cej mirno. V Tornei je ostalo 80 ruskih vojakov.

— Vesti iz Rusije. »Politiken« poroča iz
Petrograda: Na zborovanju sovjetov se bo obra-
navalo mirovno vprašanje. V izvršilnem odboru
delujejo tri smeri. Ena smer zahteva takojšen
sklep miru, druga smer zastopa stališče defenzi-
ve in zabranitev nadaljnega nemškega prodiranja,
dokler ne zahteva naraščajoča demokracična op-
zicija v centralnih državah demokracični mir.
Skupina mladih boljševikov pa zahteva revoluci-
onarno vojno. Pričakujejo se viharne debate. —
»Novaja Žizn« poroča iz Samare, da trajajo boji
v Irkutsku še dalje. Železniška proga med Irkut-
skom in Tomskom je zrušena. Drhal pleni po
trgovinah in stanovanjih. Kozaki so razorožili
neki polk boljševikov. — Agentura poroča, da
se je uprlo 20 kozških polkov proti Kaljedinu,
in da so sklenili, da prevzamejo vso moč v don-
skem ozemlju v svoje roke. Polastili so se postaj
Sverevo in Lišaja in aretirali 18 vojaških organov.

— Ukrajina v zvezi z Rumuni proti bolj-
ševikom. Iz Berlina poročajo, da se vrše med
kijevskim generalnim tajništvom in romunsko
vlado pogajanja za skupen boj proti boljševikom
in za udeležbo romunske vlade pri mirovni po-
gajanjih. — Romunske čete so obkolile Kišenjev.
Artilerija obstreljuje mesto.

— Švedski socialisti proti Trockemu. »So-
zialdemokraten« napada Trockega zaradi nje-
govega govora na petrograškem kongresu, kjer
je bil dejal, da se je splošna volilna pravica že
preživela.

— Rumunsko poslaništvo v Petrogradu je
dobilo 29. januarja ob dveh popoldne povelje,
da mora zapustiti Rusijo v teku 10 ur. Poslani-
štvo je odpotovalo o polnoči v Stockholm.

— Nasilno zatrt stavka. »Berner Tag-
wacht« poroča: V St. Etienne vlada zopet red.
Stavka municijskega delavstva je zatrta. Da
doseže vlada svoj cilj, je morala mobilizirati
7000 stavkajočih kovinarjev, ki so bili odposlani
za kazen in kot svarilen zgled takoj na fronto.

— **Aliiranci odgovore na Czerninovo in Hertlingovo izjavo.** „Matin“ poroča, da določi konferenca aliirancev skupen odgovor na izjavo Czerninovo in Hertlingovo. — „Humanite“ poroča, da so francoski socialisti interpelirali vlado, naj določi svoje stališče napram dunajski in berlinski izjavi. Clemenceau bo odgovoril na interpelacijo.

— **Italija in Anglija.** Reuterjev urad je pooblaščen, da ugotovi povsem zadovoljiv uspeh Orlandovega obiska v Londonu. Prišlo je do skoraj popolnega soglasja med Italijo in aliiranci o vseh političnih, gospodarskih in ladjeplovbnih vprašanjih. Nekatere točke, o katerih je obstojala še nejasnost, so razjasnjene tako, da je Italija povsem zadovoljna. Spoznalo se je, da ne izvira nesoglasje zaradi kakšnega resnega vprašanja, temveč da izvirja le iz različnih stališč, s katerih se lahko eno ali drugo vprašanje premotri. Obenem se je ugotovilo, da vlada popolno soglasje in medsebojno zaupanje tudi o načelih, po katerih se doseže lahko pravični in trajni mir, po kakršnem streme demokratične vlade entente in Združene države. Ni treba še posebej poudarjati, da so ostale zgodovinske simpatije Anglije za ideal popolne enotnosti italijanskega kraljevstva nezmanjšane.

— **Amerika in Czerninov govor.** Odgovor grofa Czernina na Wilsonovo noto so sprejeli v Ameriki z neenakimi vtiski. Vsestransko sicer priznavajo, da je ton njegovega govora zelo vzpodbujajoč, da se je jasno izražal in da je njegov govor pomemben korak k splošnemu miru. Po drugi strani pa se oglašajo tehtni glasovi, ki poudarjajo, da se z Avstro-Ogrsko govori o miru šele tedaj lahko, kadar izjavi, da zadovolji teritorialne želje svojih sosedov, zlasti Italije. Prav nič pa ne dvomijo o tem, da ne bo žrtvoval grof Czernin nobene dežele in zato so napram nadaljnjemu razvoju zelo skeptični. Časopisje ne veruje, da bi odgovoril Wilson kmalu na Czerninovo izjavo, ker se bo najbrže prej še posvetoval z zavezniki. Tudi ni še določeno, ali se izvrši odgovor s posredovanjem nevtralne države, ali v javnem govoru. Na vsak način pa je govor grofa Czernina nanovo poživljal mirovno željo širokih krogov v Ameriki.

Dnevne beležke.

— **Zdravstveno stanje** mestne občine ljubljanske od 20. do 26. januarja: Novorojenci 22, mrtvorojenci 4, umrlo je 28 oseb, med njimi 15 domačinov in 13 tujcev. Na jetiki so umrle 4 osebe, med njimi 1 tujec, vsled mrtvouda 1 oseba. Za infekcijskimi boleznimi so oboleli: 7 vojakov za tifuzom in 8 vojakov za grizo.

— **Kje je snaznost?** Ljudske šole so bile v Ljubljani izpremenjene v vojašnice. Tako tudi nova spodnješolska šola. Sedaj vojakov ni in šola bi bila lahko zopet — šola. Nekaj razredov, ki so se doslej potikali po kletih in po enakih za šolo absolutno neuporabnih prostorih, je prišlo nazaj v „šolsko“ postopje. Ali kako je tam? Stenice lezejo po stenah — mečistost je upravljalna. Vojaška oblast, ki je prevzela snažno lepo postopje, se ne gane, da bi osnažila šolo, daši ima dovolj ljudi in materiala na razpolago. Nevarnost je sedaj velika, da zanese ubogi šolski otroci stenice domov v delavsko stanovanje. Gorje ubogim materam, ko se zaredo po stanovanjih stenice iz — šole! Sedaj, dokler še ni toplote, je zadnji čas, da se šola korenito osnaži. Stariši pa naj že sedaj otroke, koj ko pridejo iz šole, pregledajo, če ne, bodo domovi polni stenice. — Kompetentne oblasti pa naj se zgramejo, dokler je še čas!

— **Ljubljana.** Pišejo nam iz železničarskih krogov: Čudno se nam zdi, da na južnem kolodvoru straši med lampisti neki gosp. P., ki je sicer po poklicu kavarnar in večkratni hišni posestnik. Mi vemo, zakaj je gosp. P. na železnici. Gosp. postajenačelnik Ludwig naj se nekoliko zanima za tega gospoda, ki se ne obnaša tako kot bi moral. Ne vemo pa, zakaj ni ta gospod P. bolj pohleven. Tudi v svojih hišah g. P. preoščabno s strankami postopa. Opozorjamo ga, naj se spomni, da njegovo postopanje ni na mestu v nobenem oziru.

— **Ljubljanski železničarji pozor!** Dne 2. svečana t. l. ob 1/28. zvečer se bo vršil v dvorani Mestnega doma članško zborovanje z

dnevni redom: 1. Naša organizacija in njene pridobitve. 2. Železničarska aprovizacija. — Na shodu bodeta poročala državnozborni poslanec Josip Tomschik iz Dunaja in nemški tajnik Kopač v slovenskem jeziku. Železničarji pokazuje vašo slogo in zanimanje za mnogobrojno udeležbo. — Deželno tajništvo.

— **Vojna Zveza.** Člani Vojne zveze v Ljubljani in okolici dobé na osebo po 1 kg marmelade po 2 K kilogram v vseh oddaljenih Vojne zveze — to je v vseh prodajalnah »Konzumnega društva za Ljubljano in okolico«, 1. del. konz. društva in v »Tonerde«-tovarni. — Isti dobe tam tudi sir in salame.

— **Protivojni hujšakem.** Piše nam prijatelj: Veste prijatelj urednik, kaj sem si jaz mislil, ko sem v štev. 13. »Napreja« prebral zanimiv članek: »Iz delavnice vsenemških aneksionistov?« Po mojem in tudi vsakega pametnega človeka mnenju bi bilo djati vsenemške »barabe« ki na tak način kot je v članku omenjeno motijo javni mir, takoj pod ključ. Da se pri teh ljudeh za nič drugega ne gre kot za motenje javnega mira, je neovrgljivi dokaz, da se ti ljudje, ki bi tako radi videli, da se vojna nadaljuje, ne zglašijo kot prostovoljci in udeležijo kot prostaki vojne v strelskih jarkih. Ali morda ne vedo ti ljudje, kako nujno potrebuje danes vojaška uprava prostovoljcev 50 do 80 let starih? Jaz sem s prostovoljci teh let prišel že mnogokrat v dotiko, ali vsenemca med njimi do danes še nisem našel, iz česar sodim, da so to največji strahopetneži na svetu, ki ne znajo drugega kakor si želode »basati«, se doma za pečko greti, kričati in nemir delati. Jaz ne želim, da bi se ta strahopetne kričarje postrelilo, ker je drugih kazni dovolj, a treba bi bilo nujno, da se jih, kakor sem že rekel, vtakne pod ključ ali se jih pa odstrani iz domovine. Če se jaz potegam z jezikom za princip in čakam, da ga bo moj bližnji z zastavo svoje kože izvršil v mojo korist, jaz pa ga bom pri tem delu gledal, tedaj spadam med največje strahopetneže in sleparje na svetu, ki jih je kdaj solnce obsijalo.

— **Pred pritožbeno komisijo** se je vršila razprava o pritožbi delavcev iz Škedenja proti Kranjski industrijski družbi. Obravnava je končala s poravnavo, s katero so delavci precej dosegli in sicer: Vsem nad 18 let starih delavcem se zviša plača za K 240 za dnino (šilt), delavkam za K 120, mladim delavcem in delavkam pa za 80 vin. Razen tega dobe draginske doklade: oženjeni delavci, ki zaslužijo z omenjenim povišanjem manj kakor K 200 na mesec K 55, tisti, ki zaslužijo več kot 200 K dobe 45 K. Neoznjeni s plačo pod 200 K dobe 45 K, nad 200 K 35 K doklade na mesec. Delavke nad 18 let stare dobe 30 K, mladi delavci in delavke dobe 25 K doklade na mesec. Doklade do 14. leta dobe tisti, ki imajo manj nego 200 K po 12 K, nad 200 K po 9 K za vsakega otroka na mesec. Vse omenjene doklade veljajo za polne dnine, ki se primeroma znižajo, če se v mesecu ne naredi 25 dni. Vse povišanje, kakor tudi doklade se delavcem plačajo od 11. decembra 1917 naprej in veljajo še dva meseca po sklenjenem miru. Komisiji je predsedoval grof adm. Benigno; podjetnika je zastopal g. Samassa, delavce sodr. Hlebs.

— **Pomanjkanje sira.** Tudi sir, to v širših ljudskih slojih priljubljeno živilo, se je v zadnjem času tako podražil, da nižji in srednji stanovi na uživanje sira sploh ne morejo misliti. Dunajska »Zeit« je od strokovnjaške strani dobila pojasnilo, da je vzrok za pomanjkanje sira iskati v zelo reduciranim izvozu tega živila iz Nizozemske, odkoder smo zadnji čas še največ sira dobivali. Ker so zaloge v Avstriji zelo majhne, moramo računati s tem, da bo sir tekom meseca februarja zelo težko dobiti, da se na ta način za mesec marec ohrani vsaj nekoliko tega živila, ker je gotovo, da se bodo meseca marca glede aprovizacije pojavile največje težkoče.

Vojna.

Dunaj, 30. januarja. (Kor. urad.) Uradno razglašajo: Težki boji na asijski planoti trajajo dalje. Južnozapadno od Asija in v ozemlju Monte Sisemola so se izjalovili vsi italijanski napadi s krvavimi izgubami. Monte di Val bella in Col del Rosso smo morali prepustiti po junjski obrambi in ljuti borbi sovražniku, ki je dovaljal vedno nove moči. — Šef generalnega štaba.

Berlin, 30. januarja. (Kor. urad.) Wolffov urad poroča iz glavnega stana: Zapadno bojišče: Na različnih delih fronte artiljerijski in minometni ogenj. Delovanje infanterije se je omejilo na izvidne boje. Naši letalci so izvršili uspešne napade na Angleško in na francosko severno obal. Bombe so padale na London, Southend, Dünkirchen, Gravelines in Calais. V zračnem boju smo sestrelili večeraj 8 sovražnih letal in 2 privezna balona. — Na vzhodnem bojišču nič novega. — Macedonska fronta: Suneč sovražnih polkov proti bolgarskim stražnim postojankam severovzhodno od Dojranskega jezera je bil zavrnjen. — Italijanska fronta: Na asijski visoki planoti so nadaljevali Italijani svoje napade z močnimi silami. V ozemlju Monte Sisemola so se napadi s težkimi izgubami izjalovili. Monte di Val bella in Col del Rosso sta ostala po trdem boju v rokah sovražnikovih. — Ludendorff.

Zadnje vesti.

Delavska stavka v Trstu.

Stavka tržaških delavcev, je vsak dan bolj kompaktna in takorekoč splošna. »Delavski svet«, ki so vanj izvolili na vsakih 100 stavkajočih po enega zaupnika posluje vzorno. Ravno tako tudi zbor rediteljev. Disciplinarnost se ni najmanj kršila.

Iz »Delavskega glasnika« posnamemo, da so se v terek pridružili stavki vsi trgovski pomočniki kakor tudi tramvajski uslužbenici. »Delavski svet« je v znak mednarodne solidarnosti sklenil izdati svoj »Glasnik« tudi v slovenskem jeziku, ki bo izhajal v tiskarni »Edinost«.

V terek so stavkajoči imeli v »Delavskem domu« velik shod, katerega se je udeležilo toliko delavcev, da so bili vsi prostori iz ulice do drugega nadstropja natlačeni. Na shodu je najprej poročal načelnik »Delavskega sveta« poslanec sodr. Oliva, ki je izvajal naslednje: Zadnje dni sem se vozil po Nižjem Avstrijskem in sem bil priča velikim delavskim stavkam, ki so zahtevali predvsem mir. Od tam sem se vozil v Pulj in sem bil zopet med stavkajočimi, za iste zahteve. Prišel sem v Trst, pa zopet stavka. Duh delavcev vseh narodov v Avstriji se zbujajo po treh letih vojne, ker so se delavci naveličali, bojevati se za vsenemške imperijaliste, radi katerih delavstvo ne mara preliti niti kaplje krvi več. Ruski dogodki so naravnost električno prešinili dušo proletarcev. Stitrgkih je mislil vladati narode z reakcijo. Šel je Stitrgkih, izginiti bo moral tudi njegov sistem. Tri leta klanja zastopuje, dosti je vničnega in sedaj bomo doživeli še stavko porodov. Statistiki se že pritožujejo zaradi znižanja števila porodov. To je res in je razumljivo: kdo naj se upa danes priti na svet, ko ga takoj čaka lakota in par tisoč državnega dolga, ki ga bo moral plačati s svojim delom in stradanjem. Mi vsi, ki smo živi, bomo morali plačevati dolgove, ki jih nismo hoteli, drugi pa so jih plačali s svojo krvjo in življenjem na bojnem polju. Zaradi tega moramo vse svoje moči posvetiti delu za mir, da se ta vojna čimprej konča in v čimvečjo korist delavstvu. (Prijetjevanje.)

Neki delavec želi pojasnila glede na puljsko stavko.

Oli v a je odgovoril: Puljska stavka je bila velikanska, bodisi glede resnosti, kakor tudi glede discipline. Delavci so šli na delo še le takrat, ko so dobili formalno zagotovilo, da bodo vse njih zadeve glede plač in drugega v najkrajšem času rešene. Delavci v Pulju delajo v vojnem arsenalu za 4—5 kron na dan plače pod najhujšo disciplino, dočim poleg njih delajo delavci iz Nemčije, ki zaslužijo pri istem delu do 37 kron na dan. Nemški delavci so se znali uveljaviti. A na čast njim, moram izjaviti, da so bili pri stavki solidarni z vsemi drugimi delavci v Pulju, in so v stavki vztrajali in preden so šli na delo, je moralo vodstvo arsenala odstraniti tri stavkolomce, ki so za časa stavke delali. (Dobro.)

Za sodr. Olivo je govoril sodr. Puecher, ki se je pojasnjeval vzroke nastale stavke, aprovizacijo, izjave Czernina in Wilsona, kakor tudi bistvo nemških imperijalistov in končal je z pozivom na mednarodno solidarnost.

Shod se je razšel v najlepšem redu.

»Delavski svet« je imel še eno sejo, na kateri je med drugim sklenil, da naj poslanci Pittoni in Oliva napravijo potrebne korake pri vseh socialističnih poslancih, da bodo pri mirovnih pogajanjih direktno zastopani tudi delavci po svojih zaupnikih.

Stavka v Nemčiji narašča! — V Hamburgu poostreno vojno stanje!

Berlin, 30. januarja. Število stavkajočih narašča. Gibanju so se pridružili tudi nastavljeni konsumnih društev. V tiskarnah stavka strojno osebje, stavci ne. Izmed dnevnikov sta izšla le »Lokalanzeiger« in »Berliner Tageblatt«. »Vorwärts« je za tri dni ustavljen. Vse shode in sestanke je prepovedalo višje vojaško poveljstvo. Stavka se razširja po poresko vestfalskem industrijskem ozemlju. V Monakovem je bil na trgu Ägydi shod, ki se je ga udeležilo okoli 70.000 ljudi.

Hamburg, 30. januarja. Hamburški ladjedelniški delavci so se pridružili stavki. Zato je proglašilo generalno poveljništvo poostreno vojno stanje za Hamburg in Altona. Število stavkajočih znaša v Hamburgu 25.000. Nadaljna odredba generalnega poveljstva pravi, da se vpokličejo vsi oni delavci v vojno službo, ki se do 31. januarja ne vrnejo na delo.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Josip Petejan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

„Učiteljska propaganda“
v Ljubljani — Sedma številka 5.
Sedma razprava o sili in sili.
Učiteljska razprava.

MOJZES ALI DARVIN?

SOLSKO VPRAŠANJE
SPISAL DR. A. DODEL
CENA 70 VINARJEV
DOBI SE V ZALOŽBI „NAPREJA“
::: V LJUBLJANI :::

Zaradi tehničnih zaprek izide prva številka socialistične revije

„Demokracija“

sredi februarja. Celoletna naročnina znaša 16 K, polletna 8 K, četrtletna 4 K.

Uprava „Demokracije“
Ljubljana, Kolodvorska ulica 5.

Konsumno društvo rudarjev v Hrastniku

reg. zadr. z om. jamstvom.
**Prodaja specerijskega blaga,
blaga za obleke, storje-
nih oblek za otroke,
nogavic, čevljev,
srajc i. t. d. po
najnižji
ceni.**

Zadruga toži v svoji gostilni
pristna vina.

Člani kupujejo vse svoje potreb-
šine v lastnem podjetju.

Član lahko postane vsakdo.
Delež znaša le 40 kron.

JADRANSKA BANKA

PODRUŽNICA LJUBLJANA.

Delniška glavica: K 12.000.000. Rezerve: nad K 1.000.000.

CENTRALA: TRST.

Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Metković, Opatija, Spljet, Sibenik, Zader,

SPREJEMA: Vloge na knjižice in jih obrestuje po čistih 4%. Vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Dviga se lahko vsak dan brez ozira na moratorij. Rentni davek plača banka iz svojega.

KUPUJE IN PRODAJA: Devize, valute, vredn. papirje, itd. in srečke c. kr. razr. loterije. ESKONTIRA: Menice, devize, vrednostne papirje itd.

IZDAJA: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

DAJE PREDUJME: ua blago, ležeče v javnih skladiščih.

PREVZEMA: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzjavni naslov: JADRANSKA. Telefon št. 257.

Delniška glavica
K 10.000.000.

Sprejema vloge na knji-
žice in tekoči račun proti
ugodnemu obrestovanju.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

V LJUBLJANI.

Poslovnica c. kr. avstrijske razredne loterije.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici (t. č. v Ljubljani) in Celju.

Rezervni fond okroglo
K 1.500.000.

Kupuje in prodaja vse vrste
vrednostnih papirjev, financira
erarične dobave in dovoljuje
aprovizacijske kredite